

ẢNH HƯỞNG CỦA TRÍ TUỆ NHÂN TẠO TRONG LĨNH VỰC TRƯỜNG HỌC

Trí tuệ nhân tạo (AI – Artificial Intelligence) đang làm thay đổi diện mạo của nền giáo dục hiện đại, từ cách học sinh tiếp cận tri thức đến cách giảng viên tổ chức lớp học. Giống như mọi cuộc cách mạng công nghệ trước đây, AI mang đến cả cơ hội to lớn lẫn thách thức đáng lo ngại cho hệ thống giáo dục toàn cầu.

1. Những Ảnh Hưởng Tích Cực

a. Cá nhân hóa việc học

Trước kia, mọi học sinh gần như học theo cùng một tốc độ và nội dung. Giờ đây, AI có thể phân tích điểm mạnh, điểm yếu và thói quen học tập của từng học sinh, từ đó đề nghị nội dung phù hợp. Các nền tảng như *Khanmigo*, *Quizlet AI Tutor*, hay *Duolingo Max* là ví dụ điển hình — giúp học sinh học nhanh hơn, nhớ lâu hơn và ít bị nhầm lẫn.

b. Hỗ trợ giảng viên

AI không thay thế giảng viên, nhưng nó là một trợ giảng mạnh mẽ. Hệ thống có thể tự động chấm bài, tạo đề kiểm tra, soạn giáo án, hoặc gợi ý phương pháp giảng dạy mới. Nhờ đó, giáo viên có nhiều thời gian hơn để tập trung vào việc hướng dẫn, tương tác, và truyền cảm hứng cho học sinh — điều mà máy móc không thể làm được.

c. Mở rộng cơ hội học tập

AI xóa mờ ranh giới về địa lý và ngôn ngữ. Một học sinh ở nông thôn có thể học với giảng viên ảo hoặc dịch bài giảng từ bất kỳ quốc gia nào. Các công cụ chuyển giọng nói thành văn bản, dịch tự động, và tạo nội dung trực quan giúp mọi người đều có thể tiếp cận tri thức toàn cầu mà không bị rào cản ngôn ngữ hay hoàn cảnh cản trở.

d. Tăng tính sáng tạo và tương tác

AI khuyến khích học sinh tham gia các dự án sáng tạo — viết truyện, sáng tác nhạc, vẽ tranh, hoặc lập trình robot. Thay vì chỉ học thụ động, học sinh có thể đồng sáng tạo cùng AI, qua đó rèn luyện khả năng suy luận, đánh giá và sáng tạo.

2. Những Ảnh Hưởng Tiêu Cực

a. Nguy cơ lười suy luận

Một trong những mặt trái lớn nhất là học sinh phụ thuộc quá mức vào AI. Khi ChatGPT hay các trình sinh văn bản có thể làm bài luận, viết thơ, hay giải toán tức thì, nhiều học sinh chọn “đường tắt”, đánh mất khả năng tự học và suy luận độc lập.

b. Gian lận học tập

AI khiến việc đánh giá năng lực thật sự của học sinh trở nên khó khăn. Khi mọi bài viết có thể được tạo bởi máy, giáo viên khó biết đâu là sản phẩm thật, đâu là sao chép. Điều này đòi hỏi hệ thống giáo dục phải thay đổi cách kiểm tra — chú trọng vào kỹ năng trình bày, phân biện và thực hành thay vì chỉ chấm điểm bài viết.

c. Mất cân bằng công nghệ

Không phải trường học nào cũng có điều kiện áp dụng AI. Sự chênh lệch giữa các vùng, giữa trường công và trường tư, giữa học sinh giàu và nghèo có thể làm sâu sắc thêm bất bình đẳng trong giáo dục. Khi người có điều kiện được học với công cụ AI tốt, còn người khác thì không, khoảng cách tri thức sẽ ngày càng xa.

d. Rủi ro đạo đức và dữ liệu

AI học từ dữ liệu, và dữ liệu học sinh thường bao gồm thông tin cá nhân, hành vi, thói quen. Nếu không có quy định chặt chẽ, rủi ro rò rỉ dữ liệu hoặc bị theo dõi là rất cao. Ngoài ra, AI có thể tạo ra định kiến vô tình — ví dụ chấm điểm thiên vị, hoặc đưa ra gợi ý thiếu trung lập.

3. Hướng Đi Cần Thiết

AI là con dao hai lưỡi. Không thể cấm, nhưng cũng không thể thả nổi. Điều cần thiết là đưa giáo dục về AI vào chính trường học, giúp học sinh hiểu rõ công cụ mình dùng, biết cách sử dụng có đạo đức và sáng tạo. Giáo viên cần được đào tạo để làm chủ công nghệ, chứ không bị nó dẫn dắt.

Các trường học nên ban hành quy tắc sử dụng AI minh bạch, vừa khuyến khích sáng tạo, vừa ngăn gian lận và lạm dụng.

4. Kết Luận

AI không chỉ là công cụ, mà đang trở thành người bạn đồng hành mới của giáo dục. Nếu được sử dụng đúng cách, nó có thể mở ra kỷ nguyên học tập linh hoạt, bình đẳng và sáng tạo hơn bao giờ hết. Nhưng nếu lạm dụng, AI có thể khiến con người trở nên thụ động và mất phương hướng.

Vì thế, thách thức lớn nhất của giáo dục trong thời đại AI không phải là “AI mạnh đến đâu”, mà là con người sử dụng nó thông minh đến mức nào.

Tài liệu tham khảo

- OECD. (2024). *AI and the Future of Education: Policy Perspectives*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from <https://www.oecd.org/education/ai-in-education.htm>
- UNESCO. (2023). *Guidance for Generative AI in Education and Research*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386690>
- Nature. (2024). *How AI is reshaping classrooms*. *Nature*, 630(8037), 12–15.
- World Economic Forum. (2024). *The Role of AI in Transforming Education*. Geneva: World Economic Forum. Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/>
- EdTech Magazine. (2024). *Balancing AI in the Classroom: Benefits and Ethical Concerns*. Retrieved from <https://edtechmagazine.com/>